

Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2 str. 12 dalies apibendrintas paaiškinimas (komentaras):

12. Nuolatinė buveinė – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatyme (toliau — Perno mokesčio įstatymas).

(Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13¹, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 29, 30 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir Įstatymo papildymo 18¹ straipsniu įstatymą Nr. XI-111; taikoma apskaičiuojant 2009 m. ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas).

Komentaras

1. Nuolatinė buveinė pagal GPMĮ 23 straipsnio nuostatas (žr. **GPMĮ 23** straipsnio komentarą) yra pajamų mokestį išskaičiuojantis asmuo. Sąvoka „nuolatinė buveinė“ GPMĮ naudojama ir apibrėžiant pajamas, kurių šaltinis yra Lietuvoje.

2. **Komentuojamas straipsnis numato, jog GPMĮ nuostatų taikymo tikslais nuolatinė buveinė turi būti suprantama taip, kaip ji yra apibrėžta Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatyme (toliau — PMĮ).** ~~Nuolatinės buveinės sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 2 str. 22 dalyje (žr. PMĮ 2 str. 22 dalies komentarą).~~

Pagal PMĮ 2 str. 22 dalį, nuolatinė buveinė — užsienio vieneto veiklos Lietuvos Respublikoje arba Lietuvos vieneto veiklos užsienio valstybėje vieta, įskaitant veiklos vykdymą visoje arba tam tikroje atitinkamos valstybės teritorijoje. ~~užsienio vieneto veiklos Lietuvos Respublikoje išraiška. Užsienio vienetas laikomas veikiančiu per nuolatinę buveinę Lietuvos Respublikos teritorijoje, jeigu jis Lietuvos Respublikoje nuolat vykdo veiklą arba vykdo savo veiklą per priklausomą atstovą (agentą), arba naudoja statybos teritoriją, statybos, surinkimo ar įrangos objektą, arba gamtos ištekliams tirti ar gauti naudoja įrangą arba konstrukciją, įskaitant tam naudojamus gręžinius arba laivus.~~

Užsienio vieneto veiklos nuolatinumo apibrėžimas ir **Užsienio vieneto atstovo (agento) statuso priklausomumo ar nepriklausomumo kriterijai patvirtinti Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 54 „Dėl Užsienio vieneto veiklos nuolatinumo apibrėžimo ir Užsienio vieneto atstovo (agento) statuso priklausomumo ar nepriklausomumo kriterijų patvirtinimo“.**

~~(GPMĮ 2 str. 12 d. komentaras išdėstomas pagal VMI prie FM 2010-10-15 raštą Nr. (18.18-31-1)-R-9785)~~

Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2 str. 29 dalies apibendrintas paaiškinimas (komentaras):

29. Individualios veiklos turtas – turtas (ar jo dalis), kurį (kurią) gyventojas naudoja tik savo individualiai veiklai, išskyrus individualią veiklą, kuria verčiamasi turint verslo liudijimą.

(Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13¹, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 29, 30 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir Įstatymo papildymo 18¹ straipsniu įstatymą Nr. XI-111; taikoma apskaičiuojant 2009 m. ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas).

Komentaras

~~1. Pagal GPMĮ 2 str. 28 dalį turtas — kilnojamieji ir nekilnojamieji daiktai, vertybiniai popieriai ir išvestinės finansinės priemonės, kitas nematerialus turtas. Tuo atveju, kai šį turtą (visą ar jo dalį) gyventojas naudoja tik savo individualiai veiklai, jis tampa individualios veiklos turtu.~~

21. Individualios veiklos turto sąvoka apima turtą ar jo dalį, kurį (kurią) gyventojas priskiria ir naudoja savo individualiai veiklai vykdyti. Apie ilgalaikio turto priskyrimą ir naudojimą individualioje veikloje turi būti pranešta mokesčių administratoriui Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. gruodžio 24 d. [įsakyme Nr. 372](#) „**Dėl Fizinio asmens pranešimo apie ilgalaikio turto ar jo dalies priskyrimą vykdomai individualiai ir / arba kitai ekonominei veiklai FR0457 formos ir jos papildomo lapo FR0457P formos užpildymo bei pateikimo mokesčių administratoriui taisyklių patvirtinimo**“ nustatyta tvarka.

Gyventojas individualioje veikloje gali naudoti ir kitokį turtą, pavyzdžiui, perpardavimui skirtas prekes ar kitokį trumpalaikį turtą, apie kurio naudojimą individualioje veikloje pranešti mokesčių administratoriui nereikia.

32. Gyventojų, kurie verčiasi individualia veikla turėdami verslo liudijimą, turtas, nors ir naudojamas šioje veikloje, nelaikomas individualios veiklos turtu.

~~(GPMĮ 2 str. 29 d. komentaras išdėstomas pagal VMI prie FM 2010-10-15 raštą Nr. (18.18-31-1)-R-9785)~~

Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2 str. 34 dalies apibendrintas paaiškinimas (komentaras):

34. Su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – pajamos, gautos iš šio straipsnio 31 dalyje nurodytos veiklos, taip pat individualios įmonės savininko iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos tikrojo nario iš ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos nario iš mažosios bendrijos gauta suma, neviršijanti sumos, nuo kurios pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatas skaičiuojamos ir mokamos įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario valstybinio socialinio draudimo įmokos.

(Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 6, 12, 16 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XI-2166; įsigalioja 2012 m. rugsėjo 1 d.)

Komentaras

1. Su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusiomis pajamomis laikomos:

1.1. pajamos, gautos iš ~~šio~~ **GPMĮ 2 str. 31 dalyje nurodytos veiklos**. GPMĮ 2 str. 31 dalyje pateikta sąvoka **numato**, kokie santykiai **GPMĮ taikymo tikslais** laikomi darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais (žr. **GPMĮ 2 str. 31 dalies komentarą**). ~~Pajamos, gautos iš veiklos pagal šioje dalyje apibrėžtus santykius, priskiriamos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms.~~

1.2. individualios įmonės savininko iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos tikrojo nario iš ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos nario iš mažosios bendrijos gauta suma, neviršijanti sumos, nuo kurios pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo (toliau — VSDĮ) nuostatas skaičiuojamos ir mokamos ~~įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario~~ **šių asmenų** valstybinio socialinio draudimo (toliau — VSD) įmokos.

2. Pagal VSDĮ, individualios įmonės savininko, taip pat ūkinės bendrijos tikrojo nario, mažosios bendrijos nario socialinio draudimo įmokų bazę sudaro **iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos išsiimama individualios įmonės savininko, mažosios bendrijos nario ar ūkinės bendrijos tikrojo nario asmeniniams poreikiams 50 procentų lėšų suma, kuri deklaruojama Valstybinei mokesčių inspekcijai kaip su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos** ~~Valstybinio socialinio fondo valdybos teritoriniam skyriui (toliau — Fondo valdybos teritoriniam skyriui) dydžio suma, kuri kalendoriniais metais išsiimama individualios įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario asmeniniams poreikiams.~~ **Atkreiptinas dėmesys, kad GPMĮ nuostatų taikymo tikslais mažosios bendrijos nario, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar individualios įmonės savininko su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusiomis pajamomis laikoma tik faktiškai iš šių vienetų gauta suma, kuri Metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje (GPM311 forma) deklaruota 02 pajamų rūšies kodu.** ~~Pajamų mokesčio tikslais su darbo santykiais susijusiomis pajamomis laikoma ir atitinkamai apmokestinama pajamų mokesčiu tik faktiškai išsiimta suma, net jei VSD įmokų tikslais deklaruota suma yra didesnė.~~

3. VSDĮ nustato maksimalią sumą („lubą“), iki kurios gali būti skaičiuojamos VSD įmokos, t. y. **43 vidutinių šalies darbo užmokesčių dydžio sumos, taikomos apdraustųjų asmenų einamųjų metų VSD įmokų bazei skaičiuoti (toliau — VDU). 43 VDU dydžių suma 2022 m. atitinka 64 676,3 EUR, 2021 m. — 58 166,1 EUR, 2020 m. — 53 380,2 EUR.** ~~48 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų einamųjų metų draudžiamųjų pajamų dydžių (2010 metais — 56 160 Lt (1170 Lt x 48), 2012 m., 2013 m., 2014 m. — 71 424 Lt (1 488 x 48); 2015 metais 20 688 Eur (431 Eur x 48), o šių įmokų bazė per mėnesį negali būti didesnė negu 4 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų einamųjų metų draudžiamųjų pajamų dydžių suma (2010 m. 4 680 (1 170 Ltx4), 2012 m., 2013 m., 2014 m. — 5 952 Lt (1 488 x 4); 2015 m. 1 724 Eur (431 Eur x 4)). Todėl ir~~

Atsižvelgiant į tai, maksimali individualios įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario gaunamų pajamų suma, kuri gali būti laikoma GPMĮ 2 str. 34 dalyje nurodytomis su darbo santykiais susijusiomis pajamomis, negali viršyti minėtų „lubų“ **43 VDU dydžių sumos.**

4. Jeigu individualios įmonės savininkas, ūkinės bendrijos tikrasis narys ar mažosios bendrijos narys faktiškai iš įmonės gauna (išsiima) didesnę sumą nei deklaruota Fondo valdybos teritoriniam skyriui, deklaruotą sumą viršijanti išsiimtos sumos dalis nelaikoma su darbo santykiais susijusiomis pajamomis, išskyrus atvejus kai minėtas pajamas gavęs gyventojas savo metinėje pajamų deklaracijoje pats visą gautą sumą deklaruoja kaip su darbo santykiais susijusias pajamas ir šios pajamos neviršija minėtų 48 einamųjų metų draudžiamųjų pajamų dydžių. Tokiu atveju, visa gauta suma, neviršijanti „lubų“, apmokestinama kaip su darbo santykiais susijusios pajamos. Mokėtinas VSD ir PSD įmokų skirtumas taip pat apskaičiuojamas nuo individualios įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario metinėje pajamų deklaracijoje 02 pajamų rūšies kodu deklaruotos sumos.

46. Su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms taikomas metinis neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – MNPD, žr. GPMĮ 20 str. komentarą). Su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios **Šios rūšies** pajamos apmokestinamos, taikant GPMĮ 6 str. 1¹ dalyje numatytą 15 proc. pajamų mokesčio tarifą (žr. GPMĮ 6 str. 1¹ dalies komentarą), atėmus taikytiną MNPD.

Pavyzdžiai

1. Tarkime, kad individuali įmonė Fondo valdybos teritoriniam skyriui deklaravo, kad individualios įmonės savininkas 2015 metais asmeniniams poreikiams išsiėmė 19 200 Eur ir individuali įmonė sumokėjo 5 472 Eur (19 200 Eur x 28,5 proc.) VSD įmokų ir 1 728 Eur privalomojo sveikatos draudimo įmokų (toliau – PSD įmokų) (19 200 Eur x 9 proc.). Tačiau Valstybinei mokesčių inspekcijai pateiktoje savo metinėje pajamų deklaracijoje kaip faktiškai gautas su darbo santykiais susijusias pajamas (02 pajamų rūšies kodas) individualios įmonės savininkas deklaruoja 20 600 Eur. Nuo skirtumo 1 400 Eur (20 600 – 19 200) sumos individuali įmonė už individualios įmonės savininką turi papildomai sumokėti 399 Eur (1 400 Eur x 28,5 proc.) VSD įmokų ir 126 Eur (1 400 x 9 proc.) PSD įmokų.

Nuo faktiškai gautos ir deklaruotos 02 pajamų rūšies kodu 20 600 Eur sumos individualios įmonės savininkas apskaičiuoja ir sumoka 15 proc. pajamų mokestį.

2. Individuali įmonė Fondo valdybos teritoriniam skyriui deklaravo, kad individualios įmonės savininkas 2015 metais asmeniniams poreikiams išsiėmė 9 600 Eur ir individuali įmonė sumokėjo 2 736 Eur VSD įmokų (9 600 Eur x 28,5 proc.) ir 864 Eur PSD įmokų (9 600 Eur x 9 proc.). Tarkime, kad individualios įmonės savininkas metinėje pajamų deklaracijoje Valstybinei mokesčių inspekcijai 02 pajamų rūšies kodu deklaravo taip pat 9 600 Eur. Kitų apmokestinamų pajamų per mokestinį laikotarpį negavo. Šiuo atveju pajamų mokesčio suma apskaičiuota neįvertinus taikytino metinio neapmokestinamojo dydžio 1 440 Eur [9 600 x 0,15].

3. Tarkime, individualios įmonės savininkas per mokestinį laikotarpį faktiškai iš individualios įmonės pajamų neišsiėmė, t.y. negavo su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų (02 pajamų rūšies kodas).

— Nors tokiu atveju VSD ir PSD įmokų mokėjimo tikslais laikoma, kad įmonės savininkas 2015 m. sausio – birželio mėnesiais asmeniniams poreikiams išsiėmė 1800 Eur (300 Eur x 6), o 2015 m. liepos – gruodžio mėn. 1950 Eur (325 x 6) ir individuali įmonė už individualios įmonės savininką sumokėjo VSD ir PSD įmokas, gyventojų pajamų mokestis nuo šios preziumuojamos, tačiau faktiškai negautos sumos, neskaičiuojamas.

— 4. Mažosios bendrijos narys 2015 m. rugsėjo – gruodžio mėn. iš bendrijos gavo 1 900 Eur, nuo kurių mokėtinos valstybinio socialinio draudimo įmokos, dėl ko jos priskirtinos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms (02 pajamų rūšies kodas). Kitokių pajamų

~~2015 m. mokestinį laikotarpį mažosios bendrijos narys negavo. Todėl pasibaigus mokestiniam laikotarpiui metinėje pajamų deklaracijoje deklaruoja minėtą sumą ir atima pagal formulę apskaičiuotą MNPD, sumoka pajamų mokestį, bei VSD ir PSD įmokas.~~

58. Pagal GPMĮ 22 straipsnį, individualios įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario, nuolatinio Lietuvos gyventojų, **iš šių vienetų** gautos (išsiimtos) pajamos pagal pajamų mokesčio mokėjimo tvarką priskiriamos B klasės pajamoms (žr. GPMĮ 22 str. komentarą). **Nuo šiai klasei priskiriamų pajamų mokėtiną pajamų mokestį apskaičiuoja, ir sumoka pats jų gavęs gyventojas, pateikdamas Metinę pajamų mokesčio deklaraciją (GPM311 forma), mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, iki kito mokestinio laikotarpio gegužės 1 d.** ~~kurias jis apskaičiuoja, deklaruoja ir sumoka pajamų mokestį pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, iki kitų mokestinių metų gegužės 1 d. pateikdamas Metinę pajamų deklaraciją.~~

69. Pagal GPMĮ 22 straipsnį, ~~nuo 2012 m. rugsėjo 1 d.~~ individualios įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario, nenuolatinio Lietuvos gyventojų, **iš šių vienetų** gautos (išsiimtos) pajamos pagal pajamų mokesčio mokėjimo tvarką priskiriamos A klasės pajamoms, **(žr. GPMĮ 22 str. komentarą).** ~~nuo kurių~~ **Išmokėdama šiai klasei priskiriamas išmokas,** individuali įmonė, ūkinė bendrija ar mažoji bendrija privalo GPMĮ 23 str. nustatyta tvarka apskaičiuoti, išskaičiuoti ir sumokėti pajamų mokestį. **Jeigu mažoji bendrija, individuali įmonė ar tikroji ūkinė bendrija išmoka išmokas užsienio valstybės, su kuria Lietuvos Respublika yra sudariusi dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartį, rezidentui, tokios išmokos (priklausomai nuo jų rūšies) apmokestinamos, atsižvelgiant į su ta užsienio valstybė sudarytos dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarties nuostatas.** ~~Kadangi dalis individualios įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario pajamos laikomos su darbo santykiais susijusiomis pajamomis, dalis — paskirstytuoju pelnu, apmokestinant gyventojų pajamų mokesčiu būtina atsižvelgti į taikomas dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarčių nuostatas.~~

10. Individualios įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario — nenuolatinio Lietuvos gyventojų gautos (išsiimtos) pajamos gali būti priskiriamos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms, jeigu pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatas privalo mokėti valstybinio socialinio draudimo įmokas.

~~(GPMĮ 2 str. 34 dalies komentaras išdėstomas pagal VMI prie FM 2015-07-10 raštą Nr. (32.42-31-1) RM-15386)~~